

Informacija o stanju u oblasti elektronskih usluga povjerenja i elektronske identifikacije u Crnoj Gori

I. UVOD

Uzbani tehnološki razvoj doveo je do potrebe za stvaranjem regulatornog okvira za izgradnju povjerenja u elektronsko poslovanje, što je od izuzetnog značaja za razvoj digitalne transformacije u Crnoj Gori.

U uslovima tokom i nakon pandemije izazvane virusom Covid 19, stvorila se veća potreba za pružanjem sigurnih elektronskih usluga građanima i privredi, a za šta su neophodne elektronske usluge povjerenja i elektronska identifikacija koje su osnov za kreiranje ambijenta za sigurno elektronsko poslovanje između građana, privrede, ostalih institucija i građana.

Cilj Informacije je prije svega upoznavanje Vlade Crne Gore i zainteresovane javnosti sa stanjem u oblasti elektronskih usluga povjerenja i elektronske identifikacije, kao i njihov značaj za digitalnu transformaciju društva i regionalnu saradnju kroz prekogranično priznavanje po načelu reciprociteta.

II. NORMATIVNI OKVIR

Elektronski potpis u našem pravnom sistemu postojao je od 2003. godine, u skladu sa Zakonom o elektronskom potpisu ("Službeni list CG", broj 55/03), je ova oblast zaživjela u značajnijoj mjeri nakon donošenja **Zakona o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu ("Sl. List CG", br. 37/17 i 72/19)**, koji je usklađen sa Uredbom (EU) br. 910/2014 EUROPSKOG PARLAMENTA i VIJEĆA o elektronskoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektronske transakcije na unutrašnjem tržištu i stavljanju van snage Direktive 1999/93/EZ (eIDAS Regulativa).

U smislu Zakona o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu elektronska identifikacija je postupak korišćenja identifikacionih podataka u elektronskom obliku koji na jedinstven način predstavljaju fizičko lice, pravno lice ili organ vlasti u smislu ovog zakona.

Elektronske usluge povjerenja su usluge kojima se omogućava visok nivo pouzdanosti razmjene i obrade podataka u elektronskom obliku, i to su: izrada sertifikata za elektronski potpis, elektronski pečat i autentifikaciju internet stranice; izrada elektronskog vremenskog pečata; usluga elektronske preporučene dostave; verifikacija elektronskog potpisa i elektronskog pečata; čuvanje elektronskog potpisa, elektronskih pečata ili sertifikata koji se odnose na te usluge. Ukoliko ispunjavaju posebne uslove propisane navedenim zakonom ove usluge se nazivaju i imaju status kvalifikovanih elektronskih usluga povjerenja.

Na osnovu Zakona o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu donijeto je 11 podzakonskih akata čime su stvoreni uslovi za punu primjenu ovog zakona.

Pored ovog zakona, donijeti su i drugi zakoni koji su ključni za razvoj elektronskog poslovanja, digitalizacije društva i informacione bezbjednosti, a to su: Zakon o informacionoj bezbjednosti ("Službeni list CG", br. 14/10, 40/16 i 67/21), Zakon o elektronskoj upravi ("Službeni list CG" br. 72/19), Zakon o elektronskom dokumentu ("Službeni list CG" br. 132/22), a pripremljen je i novi Predlog zakona o informacionoj bezbjednosti koji je u postupku usaglašavanja sa nadležnim organima, u skladu sa Poslovníkom Vlade Crne Gore ("Službeni list CG", br. 3/12, 31/15, 48/17 i 62/18).

III. NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA I POSTOJEĆE STANJE

Ministarstvo javne uprave, kao organ državne uprave nadležan za razvoj informacionog društva i elektronske uprave, u skladu sa Zakonom o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu vodi i javno objavljuje na internet stranici ministarstva [Elektronska identifikacija i elektronske usluge povjerenja \(www.gov.me\)](http://www.gov.me):

- Evidenciju davalaca elektronskih usluga povjerenja,
- Registar kvalifikovanih davalaca elektronskih usluga povjerenja,
- Registar sistema elektronske identifikacije,
- Listu certifikovanih kvalifikovanih sredstava za izradu elektronskog potpisa, odnosno pečata.

Takođe, Ministarstvo u skladu sa navedenim zakonom sprovodi postupak utvrđivanja ispunjenosti uslova za upis u evidenciju i registre, u skladu sa navedenim zakonom, podzakonskim aktima, kao i međunarodnim standardima. Postupak utvrđivanja ispunjenosti uslova i upisa u evidenciju i registre vrše službenici Ministarstva, a koji postupak zahtijeva izuzetno stručno znanje i edukacije u ovoj oblasti. Navedeni postupak u zemljama EU povjerava se tijelima koja su od strane akreditacionog tijela certifikovana za ovaj posao.

Kada su u **pitanju elektronske usluge povjerenja Crna Gora ima sedam davalaca elektronskih usluga povjerenja¹ i to su:** Ministarstvo javne uprave, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Coreit doo Podgorica, Pošta Crne Gore A.D, Crnogorski Telekom A.D. Podgorica, Zeko.me DOO i Centralna Banka Crne Gore (CBCG).

Status kvalifikovanih davalaca elektronskih usluga povjerenja upisanih u **Registar kvalifikovanih davalaca elektronskih usluga povjerenja** u skladu sa Zakonom imaju davaoci: Ministarstvo unutrašnjih poslova, Pošta Crne Gore A.D, Coreit D.O.O, i Crnogorski Telekom A.D. Podgorica.

Pored navedenih davalaca u **Evidenciju davalaca elektronskih usluga povjerenja u skladu sa Zakonom upisani su** : Ministarstvo javne uprave, Zeko.me DOO i Centralna Banka Crne Gore (CBCG) koji još uvijek nemaju status kvalifikovanih davalaca elektronskih usluga povjerenja.

Važno je napomenuti da Ministarstvo javne uprave i Ministarstvo unutrašnjih poslova vrše nekomercijalno pružanje elektronskih usluga povjerenja, i to: Ministarstvo javne uprave za organe državne uprave shodno Zakonu o elektronskoj identifikaciji i elektronskim uslugama povjerenja (trenutno izdaje sertifikat za napredni elektronski potpis), a Ministarstvo unutrašnjih poslova, shodno Zakonu o ličnoj karti ("Službeni list CG", br. 12/07, 73/2010, 28/11, 50/12, 10/14 i 18/19) građanima izdaje sertifikat za elektronsku identifikaciju i kvalifikovani elektronski potpis u okviru lične karte.

Ministarstvo javne uprave pokrenulo je aktivnosti na uspostavljanju novog Certifikacionog tijela, kako bi kao kvalifikovani davalac elektronskih usluga povjerenja organima državne uprave pružao elektronske/kvalifikovane elektronske usluge povjerenja.

Shodno Zakonu o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu, Ministarstvo javne uprave, nakon uspostavljanja novog Certifikacionog tijela, namjerava da u skladu sa Zakonom organima državne uprave pruža sljedeće elektronske usluge povjerenja:

¹ U Tabeli, u prilogu ove informacije, dat je prikaz elektronskih usluga povjerenja koje pružaju svi davaoci, uključujući podatke o broju izdatih sertifikata/pruženih elektronskih usluga povjerenja na dan 31. decembar 2022. godine.

- izrada sertifikata za elektronski potpis,
- izrada sertifikata za elektronski pečat,
- izrada sertifikata za autentifikaciju Internet stranice,
- izrada elektronskog vremenskog pečata,
- elektronske preporučene dostave;
- verifikacija elektronskog potpisa,
- verifikacija elektronskog pečata,
- usluge čuvanja elektronskog potpisa, elektronskih pečata ili sertifikata koji se odnose na te usluge.

Ove usluge pružaće se i kao kvalifikovane elektronske usluge povjerenja.

Za nesmetano elektronsko poslovanje, potrebno je uporedo sa aktivnostima u vezi uspostavljanja Certifikacionog tijela preduzeti i aktivnosti u vezi izmjena i dopuna Zakona o državnom pečatu i pečatu državnih organa ("Službeni list CG", br. 53/16).

U odnosu na **sisteme elektronske identifikacije**, za sada u Crnoj Gori prijavljena su **tri sistema elektronske identifikacije**, i to:

- Sistem elektronske identifikacije Ministarstva unutrašnjih poslova prijavljen 2020. godine u aprilu mjesecu. Sredstvo elektronske identifikacije ima visok stepen sigurnosti i nalazi se u ličnoj karti.. Upotreba lične karte za potrebe elektronske identifikacije zahtijeva posjedovanje čitača i njenu aktivaciju u skladu sa uputstvom koje izdaje Ministarstvo unutrašnjih poslova.
- Sistem elektronske identifikacije Crnogorskog Telekom AD Podgorica prijavljen 2021. godine, u decembru mjesecu. Sredstvo elektronske identifikacije ima značajan stepen sigurnosti i bazirano je na korišćenju dva autentifikaciona faktora za povezivanje sa identifikacionim podacima korisnika i to jedan faktor autentifikacije na osnovu znanja tj. korisničko ime/lozinka, a drugi faktor autentifikacije na osnovu vlasništva tj. dinamički faktor autentifikacije – One Time Password (OTP).
- Sistem elektronske identifikacije Coreit doo Podgorica prijavljen 2023. godine, u aprilu mjesecu. Sredstvo elektronske identifikacije ima visok stepen sigurnosti koje se bazira na izdavanju sertifikata za elektronsku identifikaciju/autentifikaciju i to sertifikata za autentifikaciju fizičkog lica (izdaje se na kriptografskom QSCD tokenu uz kvalifikovani sertifikat za kvalifikovani elektronski potpis) kao i sertifikata za autentifikaciju fizičkog lica u sklopu pravnog lica (izdaje se na kriptografskom QSCD tokenu uz kvalifikovani sertifikat za kvalifikovani elektronski potpis za fizičko lice u sklopu pravnog lica).

Takođe, **Ministarstvo javne uprave u skladu sa standardom ETSI TS 119 612 vodi i javno objavljuje javnu listu elektronskih usluga povjerenja (Trust lista) na internet stranici ministarstva** : [Elektronska identifikacija i elektronske usluge povjerenja \(www.gov.me\)](http://www.gov.me), koja trećim stranama obezbjeđuje pouzdanu informaciju o statusu pružaoca elektronskih usluga povjerenja u Crnoj Gori.

Trust lista sadrži informacije u vezi sa statusom sadašnjih i bivših pružalaca i njihovih usluga tokom vremena, uključujući informaciju o početku pružanja, gubitku cjelovitosti usluge od povjerenja, privremenoj zabrani, prestanku pružanja usluge, brisanju iz registra i drugim događajima zabilježenim u okviru poslova vođenja registra, inspeksijskog nadzora ili događajima prijavljenim od strane pružaoca, a koji utiču na prihvatljivost kvalifikovane usluge od povjerenja i postupak utvrđivanja njenog statusa u određenom vremenskom trenutku.

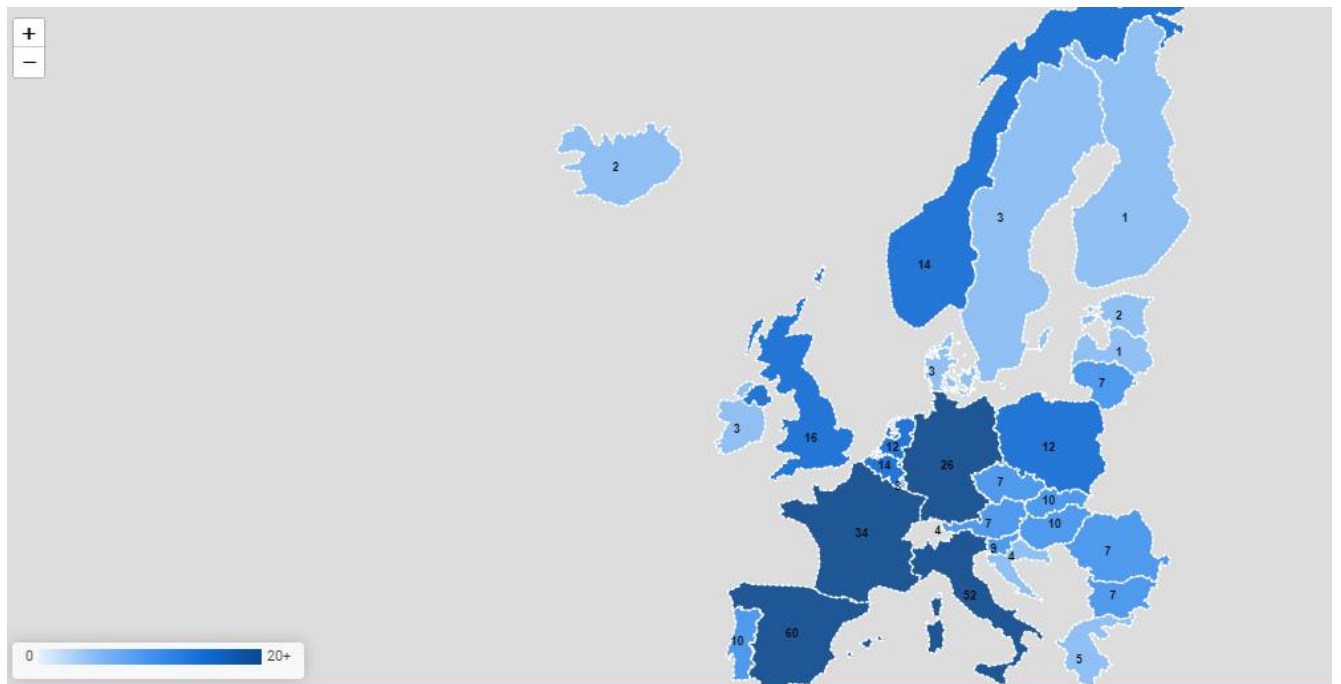
Na ovaj način Crna Gora se pridružila onim zemljama Zapadnog Balkana, koje su započele aktivnosti na uspostavljanju interoperabilnosti u smislu prekograničnog priznavanja sertifikata i sredstava elektronske identifikacije u ovoj oblasti.

IV. ELEKTRONSKA IDENTIFIKACIJA I ELEKTRONSKE USLUGE POVJERENJA NA NIVOU EVROPSKE UNIJE I ZEMALJA ZAPADNOG BALKANA

U cilju povećanja povjerenja u elektronske transakcije **na unutrašnjem tržištu EU 23. jula 2014. godine usvojena je pomenuta eIDAS Regulativa**. Ovom regulativom pružen je zajednički osnov za sigurnu elektronsku interakciju između građana, privrede i tijela javne uprave. Kako bi se zemlje članice pripremile za primjenu ove regulative njena primjena je odložena za jul 2017. godine.

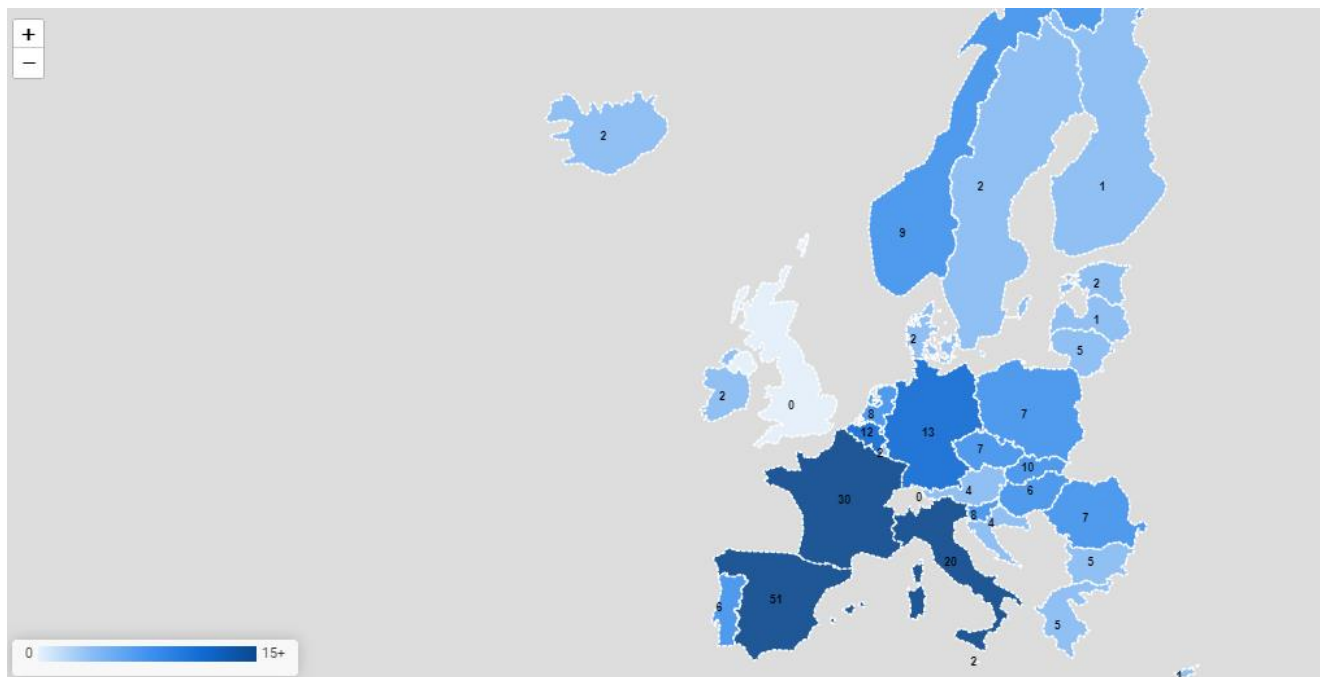
Od početka primjene do danas Evropska Unija je intezivno radila na implementaciji propisanih odredbi. Trenutno **24 države članice** su razvile sisteme elektronske identifikacije koji su priznati na nivou EU što građanima omogućava da, preko mreže eIDAS čvorova, sredstva identifikacije koriste za potrebe prekogranične identifikacije.²

U **oblasti elektronskih usluga povjerenja** prijavljeno je **234 aktivnih davalaca** kvalifikovanih usluga povjerenja u zemaljama članicama i dodatno zemaljama koje se ubrajaju u EEP. Interesantno je da zemlje poput Estonije, Velike Britanije, Finske koje imaju razvijenu elektronsku upravu imaju po jednog ili ni jednog kvalifikovanog davaoca elektronskih usluga povjerenja. Kada se pogleda interaktivna mapa EU, čiji smo slikovni prikaz dali u tekstu niže, uočljivo je da postoje značajne razlika u pristupu između različitih zemalja.



Slika1: Broj aktivnih davalaca elektronskih usluga povjerenja (kvalifikovanih i nekvalifikovanih) po zemljama na interaktivnoj karti EU (<https://esignature.ec.europa.eu/efda/tl-browser/#/screen/statis>)

² Izvor informacije: <https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/EIDCOMMUNITY/Overview+of+pre-notified+and+notified+eID+schemes+under+eIDAS>



Slika 2 -Broj aktivnih davalaca kvalifikovanih elektronskih usluga povjerenja po zemljama na interaktivnoj karti EU (<https://esignature.ec.europa.eu/efda/tl-browser/#/screen/statistics>)

Evropska komisija je 9. marta 2021. godine kroz Digitalni kompas³ predstavila viziju i puteve do uspješne digitalne transformacije Evrope do 2030. godine. U okviru digitalizacije javnih usluga predviđeno je da 80% stanovništva EU koristi digitalna identifikaciona sredstva.

STANJE U OBLASTI ELEKTRONSKE IDENTIFIKACIJE I ELEKTRONSKIH USLUGA POVJERENJA I SARADNJA NA NIVOU ZEMALJA ZAPADNOG BALKANA

Zemlje Zapadnog Balkana su 2. novembra 2020. godine u Tirani **potpisale Memorandum o razumijevanju o regionalnoj interoperabilnosti i uslugama povjerenja u regionu Zapadnog Balkana**. Svrha ovog Memoranduma je pokretanje zajedničke akcije i inicijative koja promoviše regionalnu saradnju, podržava digitalnu integraciju, kao i razmjenu informacija na otvoren, interoperabilan, siguran i pouzdan način, dajući prioritet regionalnoj interoperabilnosti i uslugama povjerenja. Jedan od rezultata ovog Memoranduma su radno – operative grupe, koje se sastoje od predstavnika svih zemalja Zapadnog Balkana sa ciljem uspostavljanja okvira interoperabilnosti i usluga povjerenja u regionu.

Republika Srbija je donijela Zakon o elektronskom dokumentu, elektronskoj identifikaciji i uslugama od povjerenja 2017. godine, kao i izmjene i dopune tog propisa 2021. godine. U skladu sa međunarodnim standardom ETSI TS 119 612 sačinjena je i objavljena Trust Lista koja je od visoke tehničke važnosti jer na osnovu nje se podešavaju softveri svih učesnika.

U Registar davalaca sistema elektronske identifikacije upisana su dva davaoca usluga elektronske identifikacije koji izdaju sredstva elektronske identifikacije niskog, značajnog i visokog stepena sigurnosti (Ministarstvo unutrašnjih poslova i Kancelarija za informacione

³ Izvor informacija: [Europe's Digital Decade: digital targets for 2030 \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/digital-decade/)

tehnologije i elektronsku upravu). Dok je u Registru kvalifikovanih davalaca elektronskih usluga povjerenja upisano osam davalaca (izvor informacija: <https://epotpis.mtt.gov.rs/registri/>).

Vlada Crne Gore i Vlada Republike Srbije, u cilju prekograničnog pružanja usluga, eliminisanja prepreka u elektronskom poslovanju, omogućavanja korišćenja i jednakog pravnog dejstva kvalifikovanih usluga certifikovanja za elektronske transakcije, odnosno kvalifikovanih elektronskih usluga povjerenja u obje zemlje potpisale su Sporazum o uzajamnom priznavanju usluga certifikovanja za elektronske transakcije koje se pružaju u Crnoj Gori i kvalifikovanih elektronskih usluga povjerenja koje se pružaju u Republici Srbiji, koji je stupio na snagu 24.3.2020. godine.

U ovom trenutku radi se na tehničkoj implementaciji ovog sporazuma kao važnog preduslova za uspostavljanje i pružanje prekograničnih elektronskih usluga u skladu sa standardima interoperabilnosti.

Republika Sjeverna Makedonija je donijela Zakon o elektronskom dokumentu, elektronskoj identifikaciji i uslugama od povjerenja 2019. godine, kao i izmjene i dopune tog propisa takođe 2019. godine. Trust lista je javno objavljena i sačinjena u skladu sa međunarodnim standardom ETSI TS 119 612.

Na tržištu davalaca elektronskih usluga povjerenja prisutno je četiri davaoca kvalifikovanih usluga povjerenja, tri nekvalifikovana. Sjeverna Makedonija ima prijavljena tri davaoca usluga elektronske identifikacije od kojih dva izdaju sredstva visokog stepena sigurnosti a treći sredstva visokog i niskog stepena sigurnosti.⁴

Vlada Crne Gore i Vlada Republike Sjeverne Makedonije, u cilju prekograničnog pružanja usluga, eliminisanja prepreka u elektronskom poslovanju, omogućavanja korišćenja i jednakog pravnog dejstva kvalifikovanih usluga certifikovanja za elektronske transakcije, odnosno kvalifikovanih usluga povjerenja u obje zemlje potpisale su Sporazum o uzajamnom priznavanju kvalifikovanih usluga certifikovanja za elektronske transakcije koje se pružaju u Crnoj Gori i kvalifikovanih usluga od povjerenja koje se pružaju u Republici Sjevernoj Makedoniji, koji je stupio na snagu 12.11.2020. godine.

Republika Albanija je 2015. godine donijela Zakon o elektronskoj identifikaciji i uslugama povjerenja. U Registru kvalifikovanih davalaca upisana su dva kvalifikovana davaoca elektronskih usluga povjerenja i dva davaoca usluga elektronske identifikacije.⁵

U skladu sa standardom ETSI TS 119-612 ima objavljenu Trust listu.

Bosna i Hercegovina još uvijek nije usaglasila zakonodavstvo sa regulativom te stoga se ne može posmatrati sa spekta prekograničnog priznavanja.

Republika Kosovo je u decembru 2021. godine donijelo Zakon o elektronskoj identifikaciji i uslugama od povjerenja u elektronskim transakcijama⁶. Ovim zakonom se uređuje elektronska identifikacija kao i korišćenje elektronskih usluga povjerenja u elektronskim transakcijama i dokumentima. U ovom trenutku, ne postoji informacija o tome da li je Kosovo uspostavio registre eID sistema kao i Trust listu sa podacima o davaocima elektronskih usluga povjerenja.⁷

⁴ Izvor informacija: https://trusteid.mioa.gov.mk/registar_listi/

⁵ Izvor informacija: https://cesk.gov.al/publicAnglisht_html/legjislacioni/index.html

⁶ [ZAKON BR. 08/L-022 O ELEKTRONSKOJ IDENTIFIKACIJI I USLUGAMA OD POVERENJA U ELEKTRONSKIM TRANSAKCIJAMA \(rks-gov.net\)](https://www.rks-gov.net/br-08-l-022-o-elektronskoj-identifikaciji-i-uslugama-od-povjerenja-u-elektronskim-transakcijama)

⁷ Izvor informacija: <https://www.rcc.int/pubs/132/regional-interoperability-and-trust-services-in-western-balkans--methodology-implementation-vision-and-action-plan>

U narednom periodu planira se implementacija i drugog potpisanog sporazuma sa Republikom Sjevernom Makedonijom po istom principu kao i sa Republikom Srbijom, kao i potpisivanje istih sa ostalim zemljama Zapadnog Balkana.

Najvažnije benefite implementacije Sporazuma o uzajamnom priznavanju elektronskih usluga povjerenja i elektronske identifikacije osjetiće građani i privreda kroz ubrzanje procesa digitalizacije i opšteg društveno – ekonomskog razvoja.

V. ZAKLJUČAK

Zakonska rješenja u oblasti elektronskih usluga povjerenja i elektronske identifikacije u Crnoj Gori u potpunosti su usaglašena sa EU Regulativom i trenutni broj davalaca elektronskih usluga povjerenja i sistema elektronske identifikacije je na zavidnom nivou u odnosu na zemlje Zapadnog Balkana i EU (poput Austrije, Češke, Bugarske i Rumunije koje imaju po sedam davalaca kao i Crna Gora).

Međutim, za punu primjenu elektronskih usluga povjerenja i sistema elektronske identifikacije neophodan je što veći broj elektronskih usluga visokog nivoa sofisticiranosti za građane i privredu, kao i intenzivnija promocija lične karte od strane Ministarstva unutrašnjih poslova, u cilju upoznavanja građana sa korišćenjem elektronske lične karte, budući da se sertifikat za elektronsku identifikaciju i kvalifikovani elektronski potpis nalaze na elektronskoj ličnoj karti, **kojih je do sada izdato oko 258 789.**

PRILOG:

Tabela sa podacima o broju izdatih sertifikata/pruženih elektronskih usluga povjerenja od strane davalaca elektronskih usluga povjerenja u Crnoj Gori, upisanih u Evidenciju davalaca elektronskih usluga povjerenja, Registar kvalifikovanih davalaca elektronskih usluga povjerenja i Registar sistema elektronske identifikacije, koje vodi Ministarstvo javne uprave.

Crnogorski Telekom a.d. Podgorica

PODACI O BROJU IZDATIH SERTIFIKATA / PRUŽENIH ELEKTRONSKIH USLUGA POVJERENJA (OD POČETKA NJIHOVOG VRŠENJA, ZAKLJUČNO SA DATUMOM 31. DECEMBAR 2022. GODINE)						
<i>Davalac elektronskih usluga povjerenja</i>	<i>Vrsta usluge koju pruža davalac elektronskih usluga povjerenja</i>	<i>Ukupan broj izdatih sertifikata</i>	<i>Broj izdatih sertifikata koji su validni</i>	<i>Rok važenja</i>	<i>Kome se mogu izdati sertifikati?</i>	<i>Kada su sertifikati počeli da se izdaju?</i>
Crnogorski Telekom a.d. Podgorica	Izrada sertifikata za napredni elektronski potpis	0				
	Izrada sertifikata za napredni elektronski pečat	0				
	Izrada kvalifikovanog sertifikata za napredni elektronski potpis	7613	7061	3 god	Fizičkim i Pravnim licima	mart 2021
	Izrada kvalifikovanog sertifikata za napredni elektronski pečat	555	419	3 god	Pravnim licima	mart2021
	Izrada kvalifikovanog sertifikata za kvalifikovani elektronski potpis	209	175	5 god	Fizičkim i Pravnim licima	oktobar 2021
	Izrada kvalifikovanog sertifikata za kvalifikovani elektronski pečat	6	3	5 god	Fizičkim i Pravnim licima	oktobar 2021

	Izrada kvalifikovanog vremenskog pečata	218	184	do otkaza usluge	Fizičkim i Pravnim licima	oktobar 2021
	Kvalifikovana usluga verifikacije kvalifikovanog elektronskog potpisa i kvalifikovanog elektronskog pečata *	218	184	do otkaza usluge	Fizičkim i Pravnim licima	oktobar 2021
	Kvalifikovana usluga elektronske preporučene dostave *	0			Fizičkim i Pravnim licima	

* **NAPOMENA:** Kvalifikovana usluga verifikacije kvalifikovanog elektronskog potpisa i kvalifikovanog elektronskog pečata i kvalifikovana usluga elektronske preporučene dostave ne zahtijeva izdavanje sertifikata naručiocima, pa se podaci u tabeli odnose na broj pruženih elektronskih usluga povjerenja za iste.

PODACI O BROJU IZDATIH SREDSTAVA ELEKTRONSKE IDENTIFIKACIJE (OD POČETKA NJIHOVOG IZDAVANJA, ZAKLJUČNO SA DATUMOM 31. DECEMBAR 2022. GODINE)						
<i>Pružalac usluge elektronske identifikacije</i>	<i>Naziv i opis sistema elektronske identifikacije</i>	<i>Ukupan broj izdatih sredstava elektronske identifikacije</i>	<i>Broj izdatih sredstava elektronske identifikacije koji su validni</i>	<i>Rok važenja</i>	<i>Kome se mogu izdati sredstva elektronske identifikacije ?</i>	<i>Kada su sredstva elektronske identifikacije počela da se izdaju?</i>

Crnogorski Telekom a.d. Podgorica	Ctrust eID sistem je sistem elektronske identifikacije u okviru kojeg se izdaje sredstvo elektronske identifikacije koje je bazirano na dva autentifikaciona faktora za povezivanje sa identifikacionim podacima korisnika i to jedan faktor autentifikacije na osnovu znanju: korisničko ime i lozinka, a drugi faktor autentifikacije na osnovu vlasništva tj. dinamički faktor autentifikacije - One Time Password (OTP). Sistem elektronske identifikacije odnosno sredstvo koje se izdaje u okviru tog sistema ocijenjeno je sa značajnim stepenom sigurnosti	196	174	do otkaza usluge	Fizičkim licima	oktobar 2021
------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----	-----	------------------	-----------------	--------------

Pošta Crne Gore

PODACI O BROJU IZDATIH SERTIFIKATA / PRUŽENIH ELEKTRONSKIH USLUGA POVJERENJA (OD POČETKA NJIHOVOG VRŠENJA, ZAKLJUČNO SA DATUMOM 31. DECEMBAR 2022. GODINE)						
Davalac elektronskih usluga povjerenja	Vrsta usluge koju pruža davalac elektronskih usluga povjerenja	Ukupan broj izdatih sertifikata	Broj izdatih sertifikata koji su validni	Rok važenja	Kome se mogu izdati sertifikati?	Kada su sertifikati počeli da se izdaju?
Pošta Crne Gore	Izrada sertifikata za elektronski potpis	8091	8075	3 godine	Fizičkim i Pravnim licima	15.12.2010 god.
	Izrada kvalifikovanog sertifikata za elektronski potpis	33021	12332	3 godine	Fizičkim i Pravnim licima	15.12.2010 god.

	Izrada kvalifikovanog sertifikata za elektronski pečat	20	15	3 godine	Fizičkim i Pravnim licima	15.12.2010 god.
	Izrada kvalifikovanog sertifikata za autentifikaciju internet stranice	45	24	1 godina	Web server	15.12.2010 god.
	Izrada kvalifikovanog vremenskog pečata	16400	16400	5 godina	Pravna lica	21.02.2020 god.
	Usluga elektronske preporučene dostave *				Pravna lica	21.07.2020 god.
	Kvalifikovana usluga elektronske preporučene dostave *	16400	16400		Pravna lica	21.07.2020 god.
<p>* NAPOMENA: Usluga elektronske preporučene dostave odnosno kvalifikovana usluga elektronske preporučene dostave ne zahtijeva izdavanje sertifikata, pa se podaci u tabeli odnose na broj pruženih elektronskih usluga povjerenja za iste.</p>						

Ministarstvo unutrašnjih poslova

PODACI O BROJU IZDATIH SERTIFIKATA / PRUŽENIH ELEKTRONSKIH USLUGA POVJERENJA (OD POČETKA NJIHOVOG VRŠENJA, ZAKLJUČNO SA DATUMOM 31. DECEMBAR 2022. GODINE)						
<i>Davalac elektronskih usluga povjerenja</i>	<i>Vrsta usluge koju pruža davalac elektronskih usluga povjerenja</i>	<i>Ukupan broj izdatih sertifikata</i>	<i>Broj izdatih sertifikata koji su validni</i>	<i>Rok važenja</i>	<i>Kome se mogu izdati sertifikati?</i>	<i>Kada su sertifikati počeli da se izdaju?</i>

Ministarstvo unutrašnjih poslova	Izrada kvalifikovanog sertifikata za kvalifikovani elektronski potpis	258789	258789 sertifikata za potpis	Zavisi od starosti, a u skladu sa Zakonom o ličnoj karti	Definisano Zakonom o ličnoj karti	31.03.2019.
-----------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------	--------	------------------------------	----------------------------------------------------------	-----------------------------------	-------------

PODACI O BROJU IZDATIH SREDSTAVA ELEKTRONSKE IDENTIFIKACIJE (OD POČETKA NJIHOVOG IZDAVANJA, ZAKLJUČNO SA DATUMOM 31. DECEMBAR 2022. GODINE)

Pružalac usluge elektronske identifikacije	Naziv i opis sistema elektronske identifikacije	Ukupan broj izdatih sredstava elektronske identifikacije	Broj izdatih sredstava elektronske identifikacije koji su validni	Rok važenja	Kome se mogu izdati sredstva elektronske identifikacije ?	Kada su sredstva elektronske identifikacije počela da se izdaju?
Ministarstvo unutrašnjih poslova	Sertifikat za elektronsku identifikaciju izdaje se na ličnoj karti koja osim ovog sertifikata sadrži i sertifikat za kvalifikovani elektronski potpis. Sistem elektronske identifikacije odnosno sredstvo (lična karta) koje se izdaje u okviru tog sistema ocijenjeno je sa visokim stepenom sigurnosti	258789	258789 sertifikata za identifikaciju	Zavisi od starosti, a u skladu sa Zakonom o ličnoj karti	Definisano Zakonom o ličnoj karti	31.03.2019.

Coreit doo Podgorica

PODACI O BROJU IZDATIH SERTIFIKATA / PRUŽENIH ELEKTRONSKIH USLUGA POVJERENJA (OD POČETKA NJIHOVOG VRŠENJA, ZAKLJUČNO SA DATUMOM 31. DECEMBAR 2022. GODINE)						
Davalac elektronskih usluga povjerenja	Vrsta usluge koju pruža davalac elektronskih usluga povjerenja	Ukupan broj izdatih sertifikata	Broj izdatih sertifikata koji su validni	Rok važenja	Kome se mogu izdati sertifikati?	Kada su sertifikati počeli da se izdaju?
Coreit doo Podgorica	Izrada kvalifikovanog sertifikata za elektronski potpis	20348	20101	3 godine	Fizičkim i Pravnim licima	02.12.2020.
	Izrada kvalifikovanog sertifikata za elektronski pečat	1333	1315	3 godine	Fizičkim i Pravnim licima	02.12.2020.
	Izrada elektronskog vremenskog pečata	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
	Izrada kvalifikovanog vremenskog pečata	593	N/A	3 godine	Pravnim licima	02.12.2020

Ministarstvo javne uprave

PODACI O BROJU IZDATIH SERTIFIKATA / PRUŽENIH ELEKTRONSKIH USLUGA POVJERENJA (OD POČETKA NJIHOVOG VRŠENJA, ZAKLJUČNO SA DATUMOM 31. DECEMBAR 2022. GODINE)						
<i>Davalac elektronskih usluga povjerenja</i>	<i>Vrsta usluge koju pruža davalac elektronskih usluga povjerenja</i>	<i>Ukupan broj izdatih sertifikata</i>	<i>Broj izdatih sertifikata koji su validni</i>	<i>Rok važenja</i>	<i>Kome se mogu izdati sertifikati?</i>	<i>Kada su sertifikati počeli da se izdaju?</i>
Ministarstvo javne uprave	Izrada sertifikata za napredni elektronski potpis	859	205	3 godine	Za potrebe organa državne uprave, a kad je to propisano zakonom i za druge organe vlasti	23.09.2011.

ZEKO.ME DOO

PODACI O BROJU IZDATIH SERTIFIKATA / PRUŽENIH ELEKTRONSKIH USLUGA POVJERENJA (OD POČETKA NJIHOVOG VRŠENJA, ZAKLJUČNO SA DATUMOM 31. DECEMBAR 2022. GODINE)						
<i>Davalac elektronskih usluga povjerenja</i>	<i>Vrsta usluge koju pruža davalac elektronskih usluga povjerenja</i>	<i>Ukupan broj izdatih sertifikata</i>	<i>Broj izdatih sertifikata koji su validni/pruženih usluga</i>	<i>Rok važenja</i>	<i>Kome se mogu izdati sertifikati/pružiti usluge?</i>	<i>Kada su sertifikati počeli da se izdaju?</i>
ZEKO.ME DOO	Usluga elektronske preporučene dostave	/	295	/	Fizičkim i Pravnim licima	01.oktobar 2021.godine
* NAPOMENA: Usluga elektronske preporučene dostave ne zahtijeva izdavanje sertifikata, pa se podaci u tabeli odnose na broj pruženih elektronskih usluga povjerenja za iste.						

Centralna banka Crne Gore

PODACI O BROJU IZDATIH SERTIFIKATA/ PRUŽENIH ELEKTRONSKIH USLUGA POVJERENJA (OD POČETKA NJIHOVOG VRŠENJA, ZAKLJUČNO SA DATUMOM 31. DECEMBAR 2022. GODINE)						
<i>Davalac elektronskih usluga povjerenja</i>	<i>Vrsta usluge koju pruža davalac elektronskih usluga povjerenja</i>	<i>Ukupan broj izdatih sertifikata</i>	<i>Broj izdatih sertifikata koji su validni</i>	<i>Rok važenja</i>	<i>Kome se mogu izdati sertifikati?</i>	<i>Kada su sertifikati počeli da se izdaju?</i>
Centralna banka Crne Gore	Izrada sertifikata za napredni elektronski pečat	280	277	3 godine	Učesnicima platnog sistema	20.01.2022.